

LỊCH SỬ ĐOÀN ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI TỈNH QUẢNG BÌNH, GIAI ĐOẠN 1946 - 2011

ThS. NGUYỄN NGỌC PHƯƠNG

Phó trưởng Đoàn ĐBQH tỉnh Quảng Bình

1. Đặt vấn đề

Trong suốt chặng đường 65 năm kể từ ngày Tổng tuyên cử đầu tiên của Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa đến nay, dưới sự lãnh đạo của Đảng, của Quốc hội và của Đảng bộ tỉnh, Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh Quảng Bình với các thể hệ Đại biểu các khóa tiếp nối nhau luôn phát huy truyền thống yêu nước, truyền thống quê hương Quảng Bình, vượt qua mọi khó khăn, thử thách, tuyệt đối trung thành với sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc. Dù trong bất cứ hoàn cảnh nào, các đại biểu Quốc hội và Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh cũng đều thể hiện ý thức trách nhiệm, gương mẫu và luôn hoàn thành tốt chức năng, nhiệm vụ là người đại biểu nhân dân, lắng nghe những ý kiến, kiến nghị, những tâm tư, nguyện vọng của nhân dân, đề tổng hợp, phản ánh đến Quốc hội.

Đoàn cũng đề cao trách nhiệm trong xây dựng lập pháp, giám sát và quyết định các vấn đề quan trọng của đất nước, góp phần tô thắm thêm trang sử hào hùng của dân tộc, của Quốc hội, của Đảng bộ và nhân dân tỉnh Quảng Bình trong công cuộc đấu tranh dựng nước, giữ nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam Xã hội chủ nghĩa, chung sức xây dựng quê hương Quảng Bình ngày càng giàu, đẹp.

Đề ghi chép, phản ánh lại một cách đầy đủ và có hệ thống về hoạt động của Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh Quảng Bình và các đại biểu Quốc hội tỉnh qua các giai đoạn lịch sử, theo mong muốn của các bậc lão thành, các thể hệ đại biểu Quốc hội, công trình nghiên cứu “*Lịch sử Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh Quảng Bình, giai đoạn 1946 - 2011*” được tiến hành; nhằm tái hiện, khắc họa và ghi lại những năm tháng phấn đấu, trưởng thành của các thể hệ đại biểu Quốc hội tỉnh và sự phát triển, đóng góp của Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh qua các nhiệm kỳ Quốc hội.

Kết quả nghiên cứu sẽ là thành tích chào mừng kỷ niệm 70 năm Quốc hội Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam và chào mừng Cuộc bầu cử Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2016 - 2021.

2. Mục tiêu, nội dung, phương pháp nghiên cứu

Mục tiêu đề tài: Nghiên cứu và biên tập thành công lịch sử 65 năm hình thành và phát triển của Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh, khôi phục lại bức tranh chân thực về lịch sử, góp phần tô thắm thêm truyền thống đấu tranh cách mạng vẻ vang của Đảng bộ và nhân dân Quảng Bình. Đồng thời tạo nguồn thông tin sử liệu hết sức bổ ích và thiết thực, nhằm giáo dục, khơi dậy truyền thống cách mạng, lòng tự hào về chặng đường lịch sử 65 năm phấn đấu, trưởng thành của Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh.

Thông qua đó nhằm tổng kết những bài học lịch sử, cung cấp những tài liệu, luận cứ khoa học và kinh nghiệm đúc rút được trong quá trình xây dựng và trưởng thành của Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh, phục vụ cho công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Đoàn hiện nay, thực hiện được nguyện vọng và sự quan tâm mong đợi của các thể hệ tiền bối, cũng như thế hệ tiếp nối.

Nội dung nghiên cứu khoa học của đề tài: Nhằm tái hiện bức tranh chân thực của lịch sử Đoàn Đại biểu Quốc hội qua các thời kỳ.

Phương pháp nghiên cứu: Đề tài sử dụng phương pháp: Logic với lịch sử, Lịch đại với Đồng đại. Phương pháp Diễn dịch với Quy nạp, trong đó phương pháp Logic với lịch sử chiếm ưu thế hơn. Phương pháp kết hợp điền dã để thu thập, thẩm định tư liệu lịch sử. Phương pháp luận nghiên cứu khoa học của Chủ nghĩa duy vật biện chứng, chủ nghĩa duy vật lịch sử và các phương pháp hệ thống, kiến trúc, phân tích tổng hợp, so sánh, tổng kết kinh nghiệm, chuyên gia, quy nạp,

diễn dịch...

Đối tượng phản ánh chủ yếu là sự hình thành và phát triển của Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh trong việc thực hiện xây dựng chương trình, kế hoạch của Đoàn tham gia bầu cử Quốc hội; thực hiện chức năng lập pháp, giám sát, quyết định những vấn đề quan trọng của đất nước.

Phạm vi nghiên cứu: Toàn bộ các hoạt động của Đoàn (kể cả thời kỳ sáp nhập ba tỉnh thành tỉnh Bình - Trị - Thiên) qua các thời kỳ lịch sử.

3. Kết quả nghiên cứu

Phân mở đầu, giới thiệu khái quát, tổng quan về điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội, con người và truyền thống lịch sử của quê hương Quảng Bình và Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh.

Chương I, đề tài nghiên cứu về hoạt động của đại biểu Quốc hội trúng cử tại Quảng Bình trong thời kỳ chống thực dân Pháp xâm lược và bước đầu khôi phục kinh tế (1946-1960).

Nội dung tái hiện được không khí và kết quả bầu cử lần đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa và tại Quảng Bình, đồng thời làm rõ hoạt động của các đại biểu Quốc hội trúng cử tại Quảng Bình đã tích cực xây dựng thể chế dân chủ cộng hòa, xây dựng lập pháp, củng cố chính quyền cách mạng. Trong đó có Bản dự thảo Hiến pháp nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa được công bố tháng 11 năm 1945, đồng thời tham gia đóng góp nhiều ý kiến quan trọng trên các diễn đàn Quốc hội và quyết định tổ chức, bộ máy nhà nước thống nhất, làm tròn được nhiệm vụ của mình một cách vẻ vang.

Thời kỳ đầu của cách mạng, đất nước đứng trước đây rầy khó khăn, thử thách, các đại biểu Quốc hội trúng cử tại Quảng Bình luôn nắm vững chủ trương, đường lối của Đảng, gương cao ngạo cờ dân tộc và thống nhất quốc gia, phát huy sức mạnh của khối đoàn kết toàn dân, các lực lượng yêu nước và cách mạng trong tỉnh, cùng cả nước có những đóng góp quan trọng tạo nên sách lược khôn khéo, mềm dẻo, có nguyên tắc, từng bước làm thất bại các âm mưu phá hoại của các thế lực thù địch, chuyển hóa từ đối lập phải đồng tình và hợp tác để bảo vệ quyền độc lập tự do. Góp phần cùng Quốc hội, cùng Chính phủ củng cố chế độ dân chủ cộng hòa, thực hiện cải cách dân chủ, từng bước đem lại ruộng đất cho nông dân, tiến lên cải cách ruộng đất, thực

hiện khẩu hiệu “người cày có ruộng”.

Chương II, đề tài nghiên cứu sự ra đời của Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh Quảng Bình và tham gia cải tạo các thành phần kinh tế, xây dựng tiềm lực cho cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước (1960-1970).

Nội dung tái hiện lại cao trào “Đồng khởi” phát triển mạnh mẽ, rộng khắp, giành lại quyền làm chủ các bản làng ở miền núi, thôn xã ở đồng bằng. Cách mạng miền Nam chuyển sang thế chiến lược tấn công bằng bạo lực cách mạng của quần chúng, kết hợp đấu tranh chính trị với đấu tranh vũ trang, khởi nghĩa của quần chúng và chiến tranh cách mạng, các đại biểu Quốc hội trúng cử tại Quảng Bình lại tham gia chuẩn bị tích cực cho cuộc tổng tuyển cử khóa II (1960-1964).

Sau khi Luật Tổ chức Quốc hội được thông qua, theo yêu cầu nhiệm vụ, Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh Quảng Bình được ra đời, đánh dấu một bước ngoặt quan trọng trong quá trình hoạt động, công hiến của Đoàn. Đoàn Đại biểu Quảng Bình và các đại biểu Quốc hội tỉnh đã tỏ rõ vai trò vị trí của mình tích cực tham gia đồng viên đồng đạo quần chúng nhân dân ra sức phát huy truyền thống cách mạng, tinh thần lao động cần cù và sáng tạo, chiến đấu thông minh dũng cảm của quê hương Quảng Bình. Đây mạnh các phong trào thi đua giành thắng lợi to lớn trong lao động xây dựng quê hương, tham gia chiến đấu và thực hiện nghĩa vụ của hậu phương lớn. Khẩu hiệu hành động chung của nhân dân Quảng Bình lúc này là “Tất cả cho tiền tuyến, tất cả để chiến thắng”, “mỗi người làm việc bằng hai vì đồng bào miền Nam ruột thịt”, “thóc không thiếu một cân, quân không thiếu một người”, ý chí con người Quảng Bình đã trở thành sức mạnh hành động: “Xe chưa qua nhà không tiếc, đường chưa thông không tiếc máu, tiếc công”... Toàn dân tham gia chiến đấu, phục vụ chiến đấu, tham gia xây dựng kinh tế, văn hóa, đóng góp sức người, sức của, tất cả vì miền Nam ruột thịt.

Trước tình hình chung của đất nước, của tỉnh. Các đại biểu Quốc hội trong Đoàn cũng thường xuyên nghiên cứu về tình hình quân sự, tình hình cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước nói chung và tại Quảng Bình nói riêng. Tại các

kỳ họp của Quốc hội khóa II và khóa III đã có những bài phát biểu, tham gia thảo luận kỹ các báo cáo về quân sự, về tình hình miền Nam và vấn đề thống nhất đất nước. Phản ánh được tình hình của tỉnh, trách nhiệm và khí phách anh hùng của người dân Quảng Bình với quyết tâm đánh giặc dâng cao. Đồng thời lên tiếng tố cáo tội ác và tính chất nham hiểm của các chiến lược “chiến tranh cục bộ”, chiến lược “Việt Nam hóa chiến tranh” của đế quốc Mỹ, đòi đế quốc Mỹ phải chấm dứt chiến tranh, rút hết quân đội Mỹ và quân đội các nước đồng minh của Mỹ ra khỏi miền Nam Việt Nam, hủy bỏ các căn cứ quân sự của Mỹ ở miền Nam để cho nhân dân Việt Nam tự quyết định lấy công việc nội bộ của mình.

Đoàn Đại biểu Quốc hội và các đại biểu Quốc hội là những cán bộ lãnh đạo chủ chốt đã tích cực tham gia đẩy mạnh phong trào thi đua “Hai giỏi”, cùng với toàn dân phát huy thắng lợi to lớn của tỉnh, nhận rõ nhiệm vụ hết sức nặng nề và vẻ vang, nêu cao truyền thống kiên cường, bất khuất của tỉnh, vượt qua mọi khó khăn, gian khổ, chiến đấu dũng cảm và liên tục, giành thắng lợi ngày càng to lớn, góp phần tiến tới thắng lợi chung của cả nước. Phản ánh tinh thần đoàn kết anh dũng, phát huy truyền thống trong kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược và truyền thống oai hùng của xã Cự Nẫm, Cảnh Dương, Hưng Đạo, Duy Ninh, nêu gương hy sinh oanh liệt của các anh hùng Lâm Úy, Cao Thế Chiên, Trương Văn Ly... cũng như ý chí quyết tâm và khí thế cách mạng của quân và dân Quảng Bình đến các diễn đàn Quốc hội.

Chương III, đề tài nghiên cứu về việc Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh tham gia xây dựng Chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, chỉ viện cho chiến trường miền Nam (1971-1975).

Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh đã tham gia cùng Quốc hội phê chuẩn các kế hoạch kinh tế của Chính phủ, thống nhất những nhiệm vụ chủ yếu và những chỉ tiêu của kế hoạch Nhà nước năm 1972; phương hướng, nhiệm vụ và những chỉ tiêu chủ yếu của kế hoạch phục hồi và phát triển kinh tế quốc dân năm 1973 và những năm tiếp theo. Đoàn đã tỏ rõ vai trò vị trí của mình tích cực tham gia động viên đồng bào quân chúng nhân dân ra sức phát huy truyền thống cách mạng, tinh thần lao động cần cù và sáng tạo,

chiến đấu thông minh, dũng cảm của quân và dân Quảng Bình. Đẩy mạnh các phong trào thi đua giành thắng lợi to lớn trong lao động xây dựng quê hương, tham gia chiến đấu và thực hiện nghĩa vụ của hậu phương lớn. Tham gia xây dựng kinh tế, văn hóa, đóng góp sức người, sức của, tất cả vì miền Nam ruột thịt, xứng đáng là nơi đầu cầu của miền Bắc xã hội chủ nghĩa, là căn cứ địa trực tiếp cuộc đấu tranh mới của miền Nam.

Hoạt động trong những năm tháng cuối cùng của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh Quảng Bình đã cùng Quốc hội đã góp phần hoàn thành sứ mệnh lịch sử vẻ vang là đánh thắng cuộc “chiến tranh Việt Nam hóa” của đế quốc Mỹ, giải phóng hoàn toàn miền Nam, non sông thu về một mối. Thực hiện kế hoạch 5 năm lần thứ hai, mở đầu thực hiện mục tiêu hòa bình, độc lập, thống nhất và tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Chương IV, đề tài nghiên cứu về Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh tham gia lãnh đạo bầu cử, thống nhất Quốc hội và đẩy mạnh xây dựng lập pháp, thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế, xã hội (1976-1989).

Thời kỳ Quảng Bình được sáp nhập với Quảng Trị và Thừa Thiên, là giai đoạn mà đất nước nói chung, Bình - Trị - Thiên nói riêng phải vượt qua muôn vàn khó khăn của buổi đầu nhập tỉnh và hậu quả của chiến tranh, thiên tai khắc nghiệt. Cơ chế tập trung quan liêu bao cấp chưa kịp chuyển đổi để phù hợp với thời kỳ phát triển mới, trong lúc đó tác động bất lợi của khủng hoảng chính trị và kinh tế của khu vực Đông Âu và toàn thế giới đang diễn ra. Cả dân tộc phải thực hiện những nhiệm vụ hết sức nặng nề về quốc phòng an ninh và công tác đối ngoại. Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh đã phát huy trách nhiệm của mình, tham gia quyết định những vấn đề quan trọng về chủ trương, đường lối, chính sách chung trong phát triển kinh tế, xã hội. Quyết định cơ cấu tổ chức bộ máy và thông qua các nghị quyết về tên Nước, Quốc kỳ, Quốc ca, đổi tên Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa thành Nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Quyết định đặt tên thành phố Sài Gòn - Gia Định thành thành phố Hồ Chí Minh, tham gia đóng góp tích cực vào việc xây dựng hệ thống chính

quyền mới ở miền Nam, xây dựng hệ thống pháp luật thống nhất trong cả nước, trong đó có Hiến pháp 1980, mở đầu cho bước phát triển mới trong tiến trình đi lên của đất nước.

Chương V, đề tài nghiên cứu về Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh Quảng Bình sau ngày tái lập tỉnh tham gia thực hiện sự nghiệp đổi mới (1989-2011).

Thời kỳ Quảng Bình được trở về với địa giới cũ, cùng với cả nước tiếp tục sự nghiệp đổi mới, quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam Xã hội chủ nghĩa; bên cạnh những thuận lợi cơ bản, Quảng Bình cũng phải đối mặt với vô vàn khó khăn, thử thách.

Đoàn Đại biểu quốc hội tỉnh đã nhận thức đầy đủ trách nhiệm và nghĩa vụ của Đoàn và từng cá nhân trước cử tri và nhân dân, nhằm nâng cao chất lượng hoạt động, xứng đáng là người đại diện cho nhân dân, tham gia cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất dưới sự lãnh đạo của Đảng, hoàn thành nhiệm vụ trọng trách của mình trong việc quyết định những vấn đề có liên quan đến tổ chức, bộ máy; tham gia lập pháp, giám sát và quyết định những vấn đề quan trọng đến vận mệnh của đất nước thời kỳ đổi mới. Tham gia thể chế hóa cương lĩnh, chiến lược của Đảng, đưa đất nước vào thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, phấn đấu đến năm 2020 Việt Nam trở thành một nước công nghiệp theo hướng hiện đại.

Để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ mới, Đoàn đã rút kinh nghiệm không ngừng đổi mới các hình thức phối hợp, tiếp xúc cử tri, tiếp công dân, xử lý đơn thư khiếu nại, tố cáo cũng như tổ chức hoạt động giám sát của Đoàn, nhằm giảm bớt đơn thư tồn đọng kéo dài, hạn chế oan sai. Đoàn cũng đã kiến nghị sửa đổi nhiều chủ trương, chính sách pháp luật nhằm phù hợp lòng dân và cơ chế mới. Ngoài ra, Đoàn cũng tham gia các diễn đàn của Quốc hội, Hội đồng dân tộc và các Ủy ban của Quốc hội, có nhiều ý kiến phát biểu, chất vấn, chuyên tải đến các nghị trường của Quốc hội những ý kiến, kiến nghị của cử tri và nhân dân đến các diễn đàn của Quốc hội; Đoàn còn mở rộng giao lưu, quan hệ, tranh thủ sự giúp đỡ của các bộ, ngành cũng như các tỉnh trên toàn quốc đối với tỉnh nhà trong thực hiện chiến lược phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh.

4. Kết luận và kiến nghị

Trong suốt cuộc hành trình của lịch sử Quốc hội, Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh Quảng Bình qua 13 khóa có 94 đại biểu là những người con ưu tú đại diện cho cử tri trong tỉnh tham gia Quốc hội, có nhiều đại biểu tham gia hoạt động trong nhiều khóa và giữ những vị trí quan trọng như: Võ Nguyên Giáp, Đồng Sĩ Nguyên, Cô Kim Thành... Nhiều đại biểu Trung ương là Bộ trưởng, cán bộ cao cấp quân đội, cán bộ chủ chốt của các bộ, ngành; đại biểu đại diện cho mặt trận, các đoàn thể, tổ chức tôn giáo, lãnh đạo các nhân sĩ, trí thức, anh hùng lực lượng vũ trang, anh hùng lao động; đại diện công nhân, nông dân lao động sản xuất giỏi trong các lĩnh vực.

Nhìn lại thực tiễn những năm tháng lịch sử đã qua, bài học kinh nghiệm quý báu rút ra cho Đoàn Đại biểu Quốc hội là: Cần chú trọng đến phẩm chất đạo đức, năng lực, trình độ và ý thức trách nhiệm của đại biểu Quốc hội; nâng cao vai trò lãnh đạo, quản lý, điều hành của Đoàn Đại biểu Quốc hội; cần thâm nhuần tư tưởng lấy dân làm gốc, đại biểu Quốc hội phải gần dân, thân dân, hiểu dân và lắng nghe ý kiến, tâm tư, nguyện vọng của nhân dân; Đoàn Đại biểu Quốc hội phải biết xây dựng quy chế phối hợp, cùng với Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các sở, ngành chức năng trong thực hiện nhiệm vụ; cần phải bảo đảm điều kiện hoạt động và chăm lo bồi dưỡng kỹ năng cho đại biểu Quốc hội, để phát huy, kế thừa truyền thống của quê hương Quảng Bình, truyền thống, kinh nghiệm của các thế hệ đại biểu Quốc hội; ngoài ra còn phải xây dựng và phát huy vai trò của bộ máy tham mưu, giúp việc cho Đoàn Đại biểu Quốc hội.

Trên cơ sở kết quả nghiên cứu, đề tài đề xuất, kiến nghị cho phép bổ sung giai đoạn 2011-2015 để phản ánh hoạt động đầy đủ của Đoàn đại biểu Quốc hội khóa XIII và cho phép xuất bản thành sách nhân dịp kỷ niệm 70 năm ngày bầu cử Quốc hội khóa đầu tiên (1946-2016).

Những thành tựu mà Đoàn Đại biểu Quốc hội tỉnh đạt được trong 65 năm qua là những trang sử hào hùng, chúng ta có quyền tự hào và tin tưởng rằng các thế hệ tiếp theo sẽ duy trì và phát huy tốt truyền thống để hoàn thành nhiệm vụ chính trị của mình trong thời gian tới ■